

COVID-19:

PHẢN ỨNG CHÍNH SÁCH, DOANH NGHIỆP & HÀM Ý TỪ EVFTA

ÔNG VÕ TRÍ THÀNH

Viện trưởng Viện Nghiên cứu chiến lược thương hiệu và cạnh tranh
Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)

COVID-19

BẢO DỊCH COVID-19 & HỆ LỤY

Bão dịch và hệ lụy

Tác động:

- Đảo lộn mọi khía cạnh đời sống con người; hết sức nghiêm trọng (7 tr. nhiễm & hơn 400k chết, tính đến đầu tháng 6;
- KTTG suy thoái IMF: -3%; hàng trăm triệu việc làm bị ảnh hưởng...
- Cả cung (SXKD đình trệ; chuỗi giá trị đứt gãy), cả cầu (TN giảm) + tâm lý "lo sợ" và các biện pháp "cách ly địa giới" & "giãn cách xã hội")

Các "gói" giải cứu:

Chưa từng có tiền lệ (qui mô & phạm vi; trao quyền, kích hoạt "luật thời chiến"; xử lý giữa chống/khống chế dịch & nói lỏng "bế quan tỏa cảng" duy trì SXKD,...)

Hồi phục:

Khó đoán định (dịch đến đâu: quốc gia & thế giới; hiệu quả hỗ trợ..?). V, U, W, L hay V choãi ("Nike")?

PHẢN ỨNG CHÍNH SÁCH, DOANH NGHIỆP VIỆT NAM

Phản ứng chính sách với nguồn lực hạn chế – Các nguyên tắc:

- Kịp thời, quyết liệt và chủ động (cả trong chống dịch với chi phí thấp + phản ứng chính sách kinh tế: Chỉ thị 11; NQ 41; NQ 42/NQ... (dù thực hiện chưa như mong đợi).
- Số 1 là khống chế dịch, đồng thời giảm thiểu tác động tiêu cực của dịch đ/v SXKD. Đi trước nhiều quốc gia, từ cuối tháng 4: “mở cửa” trong nước, tạo sự an tâm thị trường & SXKD dần bình thường
- Hỗ trợ sản xuất kinh doanh (duy trì cầm cự, phục hồi), nhưng duy trì/không phá vỡ ổn định kinh tế vĩ mô
- Bám sát tình hình, lắng nghe DN, xây dựng kịch bản khác nhau, kể cả xấu nhất, để có phương án xử lý thích hợp nhất có thể

Tác động: rất nghiêm trọng, tới hầu hết các lĩnh vực. Quý 1/2020: tăng trưởng 3,82%; đặc biệt khó khăn trong tháng 3, tháng 4. Khảo sát cuối tháng 4/ đầu tháng 5: 86% trong 126K DN chịu ảnh hưởng đáng kể; 5 triệu việc làm mất/tạm dừng

Các chính sách hỗ trợ

Các giải pháp đi kèm:

Truyền thông, minh bạch thông tin + Cải cách hành chính, hoàn thiện chính phủ điện tử, nhất là các cổng dịch vụ công

Giải pháp an sinh xã hội:

62K tỷ VNĐ, hỗ trợ khoảng 20 triệu người thuộc các nhóm XH dễ tổn thương. Cơ bản là sử dụng nguồn tăng thu NS TW, địa phương 2019, nguồn dự trữ NS và khoản tiết kiệm chi thường xuyên 2020

Giải pháp tài khóa:

- + Giảm hoãn nộp thuế, tiền thuê đất ("phủ" 98% số doanh nghiệp & giá trị 180K tỷ VNĐ)
- + Ban hành Nghị quyết về miễn, giảm thuế (hàng chục nghìn tỷ VNĐ chờ QH thông qua).

Giải pháp tiền tệ:

+ 1- NHNN: NHNN hạ lãi suất điều hành 2 lần (1,5 điểm %) để dẫn tạo mặt bằng lãi suất cho vay thấp hơn đối với cả nền kinh tế + Chỉ đạo NHTM giãn, hoãn, khoan nợ, giảm lãi suất đối với các khoản đã vay (khoảng 2 triệu tỷ VNĐ);

+ 2- NHTM với gói tín dụng 700.000 tỷ VNĐ (lãi suất ưu đãi 0,5-2,5 điểm %) cùng giảm phí dịch vụ (NHNN yêu cầu NHTM giảm lợi nhuận, tới 40%.

Giải pháp thúc đẩy đầu tư công:

đẩy nhanh giải ngân hiệu quả nguồn vốn chưa "tiêu" năm 2019 do triển khai rất chậm, cùng vốn kế hoạch năm 2020, tổng cộng tới 700K tỷ VNĐ.

DẤU HIỆU TÍCH CỰC TRONG KHÓ KHĂN

- Kinh tế tháng 5: PMI; IIP; số DN thành lập mới; Bán lẻ; XK tăng khá mạnh so tháng 4, như giảm đáng kể so cùng kỳ 2019.
- Dự báo 2020: lạc quan hơn; tăng trưởng thiên về 4-5% hơn là dưới 4%

DN VƯƠN LÊN TRONG KHÓ KHĂN

Cắt giảm chi phí (việc "truyền thống")

Tính toán bước đi tiếp và việc chỉ giữ lại phần "core"/cốt yếu nhất (hoạt động, nhân sự). Duy trì quan hệ/tìm hiểu đối tác & thị trường (mới).

Chuyển đổi mô hình

kinh doanh, cách thức tương tác khách hàng, thị trường, nhân viên nhờ công nghệ số.

Chuyển đổi sản phẩm

theo nhu cầu thị trường (mặt hàng thiết yếu...); gắn với xu thế tiêu dùng.

Tận dụng

gói hỗ trợ của nhà nước/các NHTM + đầu tư phát triển hạ tầng

Do dịch bệnh được khống chế

khác nhau giữa các nước... Tiếp cận thị trường ngay khi có điều kiện + khai thác mạnh thị trường trong nước.

XU HƯỚNG THẾ GIỚI, EVFTA VÀ HÀM Ý

- **Địa - chính trị:** Va đập đơn cực với song cực và đa cực; cạnh tranh Mỹ - Trung. Chính trị ngày càng chi phối kinh tế (ngắn hạn hay dài hạn? đối tác chiến lược? Sự dịch chuyển đầu tư, thương mại và GVCs?)
- **Tiêu dùng:** Xanh, an toàn, nhân văn, cá tính;; được Covid-19 "đẩy" lên, thêm "sự cẩn trọng" và vai trò hàng hóa chiến lược (thực phẩm; đồ y tế...)
- **CMCN 4.0 và công nghệ số:** Covid-19 như chất "xúc tác". Lợi thế so sánh theo chi phí lao động, vận chuyển, và cả tiện ích dịch vụ kết nối & xử lý thông tin (dịch chuyển GVCs đi cùng Tài năng; công nghệ lõi)
- **Biến đổi khí hậu:** năng lượng mới và cạnh tranh nguồn lực (như nước).
- **Rủi ro và bất định:** Gia tăng (tài chính: nợ toàn cầu; thiên tai; dịch bệnh; các cú "sốc" khác...). Mỗi quốc gia phải tăng cường khả năng chống chịu và thích ứng nhanh, linh hoạt.

Tác động EVFTA: Cơ hội & thách thức

01

Tăng cường

XK (TM) & mở rộng nhiều hoạt động SXKD khác

03

Phí tổn và khó khăn

cũng không nhỏ: Chi phí điều chỉnh đối với một số ngành/lĩnh vực thiếu khả năng cạnh tranh; Thoát “bẫy lợi thế nhân công giá thấp” tạo VA cao; Chi phí tuân thủ đ/v DN (đầu tư, thời gian, công sức) và cả Chính phủ; Kinh tế “nhạy cảm”/dễ tổn thương trước các cú sốc từ bên ngoài

02

Chất xúc tác

/áp lực thúc đẩy cải cách thể chế & cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, dù đây luôn là đòi hỏi và công việc tự thân của VN.

04

Đa dạng hóa

& giảm thiểu rủi ro thị trường, đối tác, giảm thiểu tác động chệch hướng thương mại

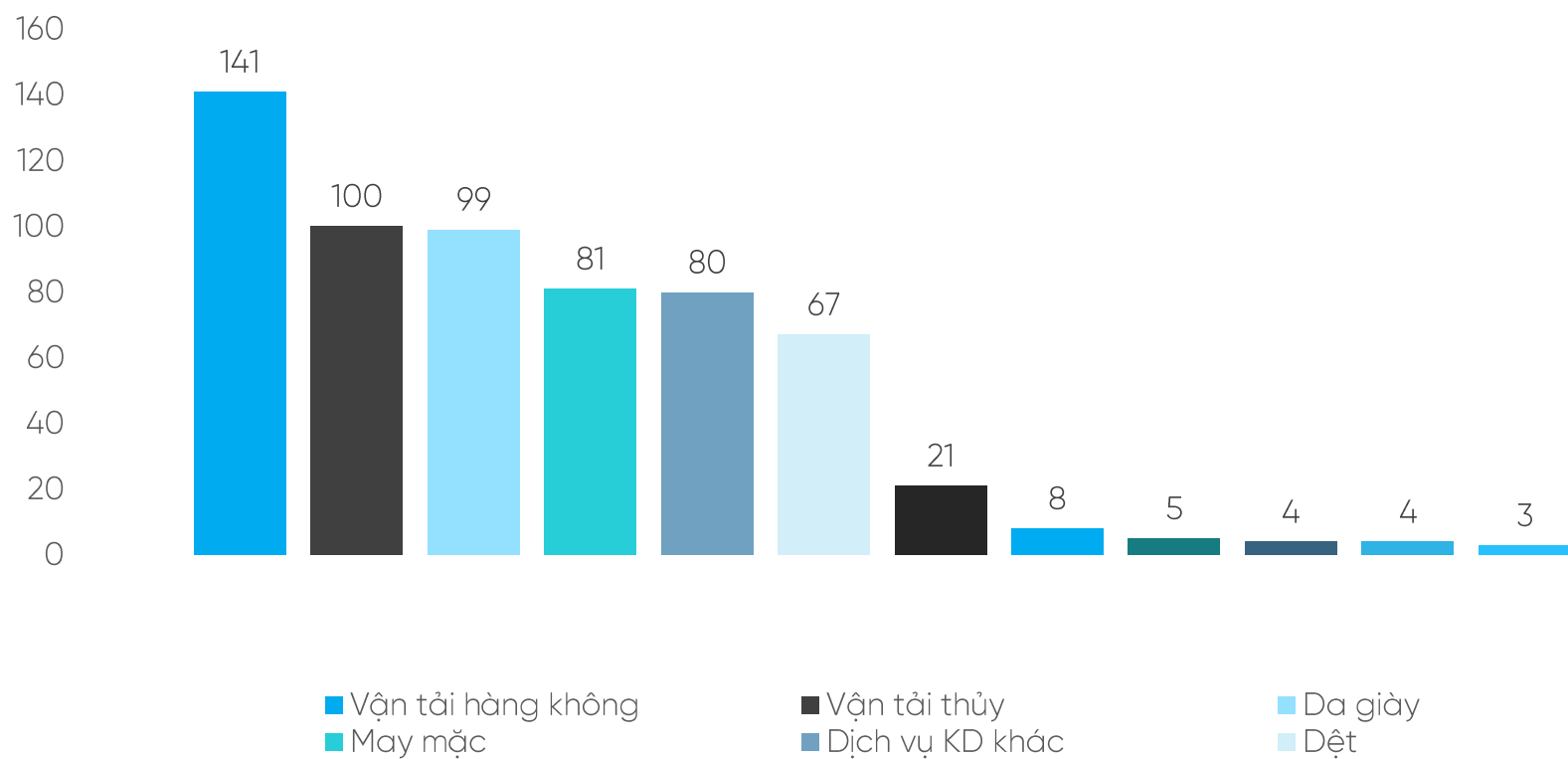
05

Gia tăng thu hút

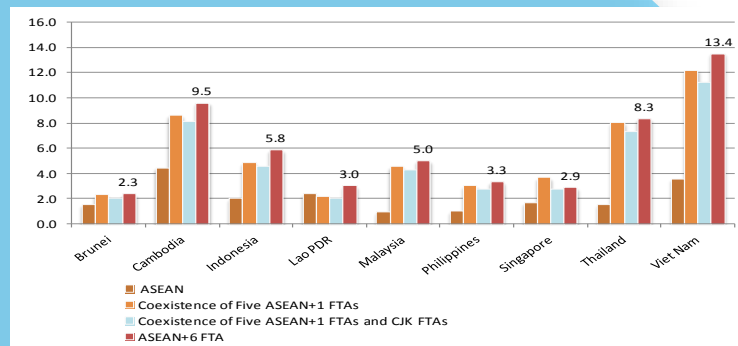
đầu tư, nhất là FDI: VN trở thành “hub” cho đầu tư, SXKD + Phù hợp với Chiến lược FDI mới (chuyển trọng tâm từ số lượng sang chất lượng: liên kết DN VN, tác động lan tỏa công nghệ & kỹ năng; phát triển bền vững)

BIỂU ĐỒ

Tác động (GDP, XK) lớn. TPP>>EVFTA>RCEP

Economic Impacts of Development of ASEAN++ FTA (RCEP)

Note: Cumulative Percentage Point, deviation from baseline, 2011-15. Source: Itakura (2013)

Income gains in TPP, EVFTA, & RCEP

	Projected	Change in 2025 (\$b)			Change in 2025 (%)		
	2025 (\$b)	TPP	EVFTA	RCEP	TPP	EVFTA	RCEP
Real income							
United States	20,273	77	0	0	0.4	0.0	0.0
Vietnam	340	36	19	17	10.5	5.5	5.1
WORLD	103,223	223	26	644	0.2	0.0	0.6
Exports							
United States	2,813	123	0	-4	4.4	0.0	-0.1
Vietnam	239	68	37	30	28.4	15.6	12.5
WORLD	28,415	305	44	1,383	1.1	0.2	4.9

Source: Cited in Petri & Phuc (2015)

Tăng XK (%) so KB cơ sở đến 2030

Hàm ý và bài học cho Việt Nam

Khống chế dịch, sống chung với nguy cơ có dịch cùng nỗ lực duy trì, phục hồi SXKD

Xử lý những thứ tổn động (đặc biệt liên quan đến lĩnh vực quan trọng trong tái cấu trúc kinh tế) và tăng cường khả năng chống chịu (trước mắt thâm hụt ngân sách, tỷ lệ nợ công sẽ tăng)

Tiếp tục công cuộc cải cách gắn với xu thế mới, tận dụng cơ hội các FTAs (như EVFTA) mang lại cùng thu hút đầu tư trong sự dịch chuyển GVCs (Can VN take advantage of FTAs (CPTPP/EVFTAs,..) & new foreign investment strategies?)

Tạo dựng thể chế ứng xử thích hợp: Tổ chức đặc biệt (quyền hạn, trách nhiệm giải trình và tính linh hoạt) + tốc độ xử lý

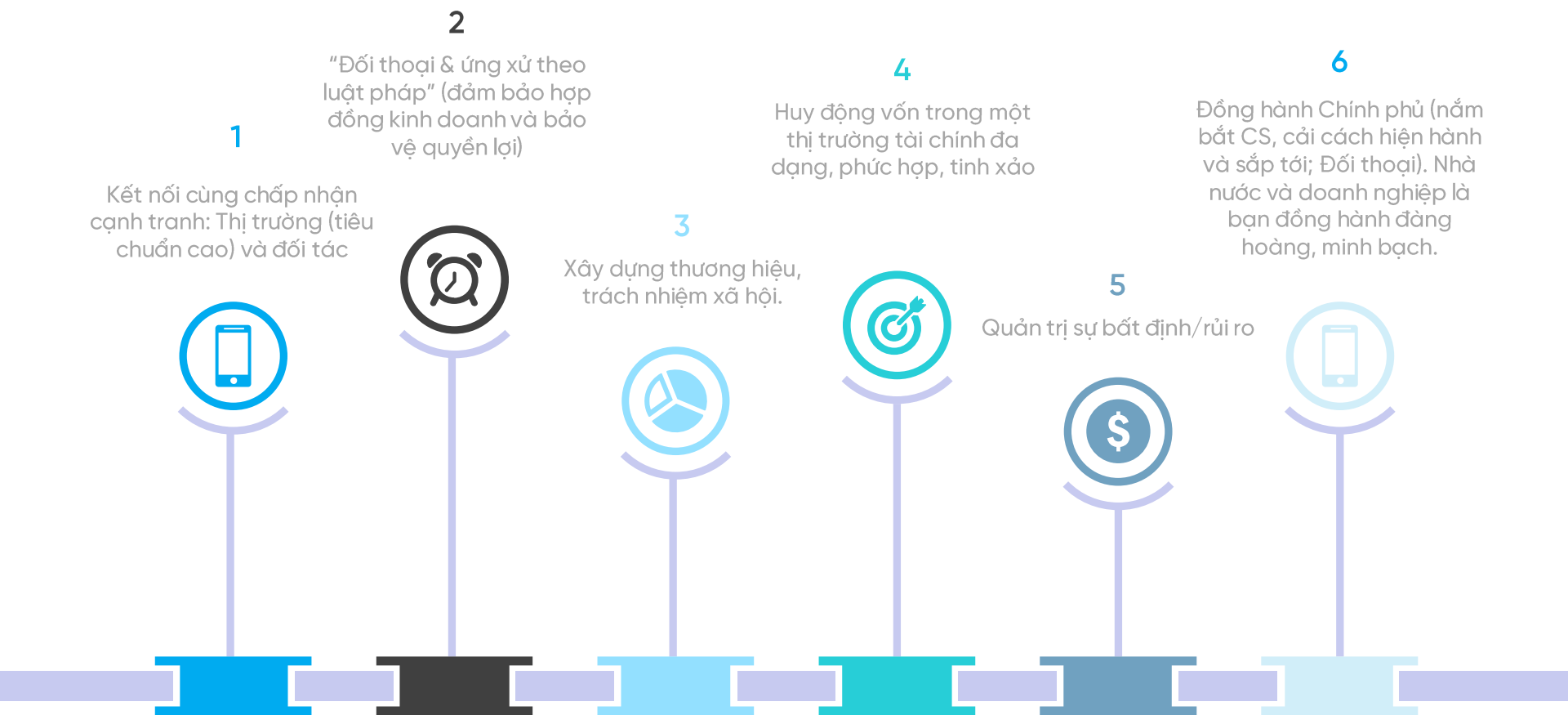
Doanh nghiệp: 8 “học” cùng khai thác FTAs

Keep Working!

- Tìm kiếm cơ hội kinh doanh (dựa trên lợi thế so sánh và tuân thủ cam kết FTAs, nhất là tiêu chuẩn lao động, môi trường & quyền sở hữu trí tuệ; sự phát triển/dịch chuyển GVCs và các lĩnh vực, ngành nghề mới)
- Sáng tạo & chuyển động cùng CMCN 4.0 (SP mới, giải pháp đi kèm & tương tác khách hàng; Kỹ năng; Phương thức SXKD: “thông minh hóa” quản trị & quy trình SXKD, “tối ưu hóa” chuỗi cung ứng, chuyển đổi số)

Doanh nghiệp: 8 “học” cùng khai thác FTAs

”

XIN CẢM ƠN”